

Przegląd Prawno-Ekonomiczny

REVIEW OF LAW, BUSINESS & ECONOMICS

styczeń-luty-marzec

Nr 46
(1/2019)

WYDZIAŁ ZAMIEJSKOWY
PRAWA I NAUK
O SPOŁECZEŃSTWIE | **KUL**

WYDAWCA

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II | Wydział Zamiejscowy Prawa i Nauk o Społeczeństwie
w Stalowej Woli

ADRES REDAKCJI

Redakcja „Przeglądu Prawno-Ekonomicznego” | 37-450 Stalowa Wola, ul. Ofiar Katynia 6a |
e-mail: ppe@kul.pl

ZESPÓŁ REDAKCYJNY

dr Artur Lis – redaktor naczelny (editor-in-chief) | dr David W. Lutz (Holy Cross College w Notre Dame, USA) | dr Dariusz Żak – zastępcy redaktora naczelnego (associate editors) | dr hab. Grzegorz Wolak – sekretarz redakcji (administrative editor) | dr hab. Piotr T. Nowakowski – redaktor ds. międzynarodowych (international editor) | dr hab. Filip Ciepły, dr Isaac Desta (Holy Cross College w Notre Dame, USA), dr Dorota Tokarska, dr Dominik Tyrawa, dr Timothy Wright (Holy Cross College w Notre Dame, USA) – redaktorzy tematyczni (subject editors) | dr Piotr Pomorski – redaktor statystyczny (statistical editor) | mgr Agnieszka Lis – redaktor językowy polskojęzyczny (Polish-language editor) | mgr Tomasz Deptuła (USA) – redaktor językowy anglojęzyczny (English-language editor) | prof. dr hab. Nikolaï Gołowaty (UKRAINA) – redaktor językowy rosyjskojęzyczny | dr Judyta Przyłuska-Schmitt – redaktor konsultant (consulting editor) | mgr Rafał Podlesny – redaktor techniczny (layout editor)

RADA NAUKOWA

ks. prof. dr hab. Antoni DĘBIŃSKI (Rektor KUL Lublin) | prof. dr hab. Thomas BURZYCKI (Holy Cross College w Notre Dame, USA) | prof. dr hab. Wiktor CZEPUKO (Ukraina) | dr hab. Leszek CWIKAŁA (KUL Stalowa Wola) | prof. dr hab. Czesław DEPTUŁA (KUL Lublin) | dr hab. Marzena DYJAKOWSKA (KUL Lublin) | abp. prof. dr hab. Andrzej DZIĘGA (Szczecin) | dr hab. Krzysztof GRZEGORCZYK (Wyższa Szkoła Humanistyczno-Przyrodnicza w Sandomierzu) | nadkom. dr Dominik HRYSZKIEWICZ (Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie) | prof. dr hab. Aleks JUDASZEW (Interregional Academy of Personnel Management, Ukraina) | prof. dr hab. Marian KOZACZKA (KUL Stalowa Wola) | prof. dr hab. Andrzej KUCZUMOW (KUL Stalowa Wola) | prof. dr hab. Pantelis KYRMIZOGLOU (Alexander TEI of Thessaloniki, Greece) | dr hab. Antoni MAGDOŃ (KUL Stalowa Wola) | ks. prof. dr hab. Henryk MISZTAŁ (KUL Lublin) | prof. dr hab. Wojciech NASIEROWSKI (University of New Brunswick) | prof. dr hab. Jurij PACZKOWSKI (Ukraina) | prof. dr hab. Pylyp PYLYPENKO (Ukraina) | prof. dr hab. Anton STASCH (European Academy of Technology & Management, Oedheim Niemcy) | prof. dr hab. Tomasz WIELICKI (California State University, Fresno) | ks. dr hab. Krzysztof WARCHAŁOWSKI (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego)

RECENZENCI ZEWNĘTRZNI

dr hab. Leszek BIELECKI (Wyższa Szkoła Ekonomii, Prawa i Nauk Medycznych w Kielcach) | dr Walentyn GOŁOWCZENKO (Interregional Academy of Personnel Management, Ukraina) | dr hab. Mirosław KARPIUK (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie) | dr Barbara Lubas (Nadbużańska Szkoła Wyższa w Siemiatyczach) | prof. dr hab. Oleksander MEREŻKO (Ukraina) | dr Kiril MURAWIEW (Interregional Academy of Personnel Management, Ukraina) | dr Łukasz Jerzy PIKULA (Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach) | ks. dr hab. Tomasz RAKOCZY (Uniwersytet Zielonogórski) | dr hab. Krystyna ROSŁANOWSKA-PLICHCIŃSKA (Wyższa Szkoła Zarządzania i Ekologii w Warszawie) | dr hab. Piotr RYGUŁA (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego) | dr hab. Romuald SZEREMIETIEW (Akademia Obrony Narodowej) | prof. dr hab. Jerzy Tomasz SZKUTNIK (Politechnika Częstochowska) | prof. dr hab. Dariusz SZPOPER (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie) | dr hab. Andrzej SZYMAŃSKI (Uniwersytet Opolski) | dr Agnieszka OGRODNIK-KALITA (Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie)

DRUK I OPRAWA

VOLUMINA.PL DANIEL KRZANOWSKI | ul. Ks. Witolda 7-9, 71-063 Szczecin | tel. 91 812 09 08 |
e-mail: druk@volumina.pl

ISSN 1898-2166 | Nakład 300 egz.

Spis treści

Artykuły

KAROL BAJDA *Kryminologiczne oraz kryminalistyczne aspekty wybranych form współczesnej przestępczości zorganizowanej w Polsce* | 9

KAROL JUSZKA *Geneza instytucji warunkowego umorzenia postępowania karnego* | 25

DOROTA SEMKÓW *Fałsz materialny dokumentu. Aspekty prawne i kryminalistyczne* | 40

KAROLINA PAŁKA *Analiza odpowiedzialności karnej za mowę nienawiści w wybranych porządkach prawnych* | 55

JAN KLUZA *Postępowanie dowodowe w oparciu o art. 168a i art. 168b k.p.k. Uwagi na tle uchwały Sądu Najwyższego o sygn. I KZP 4/18 oraz wniosku Prokuratora Generalnego do Trybunału Konstytucyjnego w sprawie K 6/18* | 68

ROBERT TALAGA *Prawo kuratora spadku do wynagrodzenia za czynności podejmowane przed sądem administracyjnym* | 84

DOMINIK TYRAWA *Model gospodarowania odpadami komunalnymi przez wspólnoty mieszkaniowe* | 108

KATARZYNA KOS *Czy sądy w Polsce mogą nie stosować prawa wtórnie niekonstytucyjnego?* | 132

ANDRZEJ MICHALIK *Kościelna osoba prawna jako założyciel spółdzielni socjalnej w wymiarze prawno finansowym* | 154

WOJCIECH GIEMZA *Znaczenie deklaracji interpretacyjnych w międzynarodowym prawie traktatów* | 179

KAMIL LEŚNIEWSKI *Kapelani na współczesnym polu walki. Wybrane zagadnienia statusu kapelana w świetle międzynarodowego prawa humanitarnego* | 213

MAGDALENA MICHALSKA *Koniec arbitrażu? Wokół wyroku TSUE – Slovakische Republik vs. Achmea BV (C-284/16)* | 228

MATEUSZ PALUCH *Organizacja służby zdrowia w Wojsku Polskim w latach 1918-1925* | 244

TOMASZ FRANC *Kilka uwag o ochronie zwierząt wykorzystywanych w cyrkach* | 254

ŁUKASZ CHYLA *Kilka uwag odnośnie do europejskiej reformy obowiązków prospektowych* | 273

ZBIGNIEW KLIMIUK *Uwarunkowania rozwoju handlu zagranicznego Polski w latach 50. i 60. XX w. Próba realizacji strategii intensywnego i selektywnego rozwoju* | 296

KAROL SKOREK *Teoria kosztów komparatywnych – ujęcie krytyczne* | 328

ZBIGNIEW KLIMIUK *Handel i kooperacja przemysłowa RFN z krajami bloku komunistycznego do 1970 r. na tle ekspansji zachodnioniemieckich inwestycji bezpośrednich po II wojnie światowej* | 339

Glosa

GRZEGORZ WOLAK *Glosa do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 19 października 2018r., III CZP 115/17* | 377

SŁAWOMIR ZWOLAK *Glosa do wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Krakowie z 3 października 2017 r., II SA/Kr 784/17* | 399

Sprawozdanie

ARTUR LIS *Ustawa o ustanowieniu Święta Chrztu Polski* | 409

PIOTR KRZYŻANOWSKI *Sprawozdanie z konferencji naukowej: XXIII Zjazd Katedr Teorii i Filozofii Prawa „Państwo – społeczeństwo – kultura: formalne i nieformalne źródła prawa”* | 419

Tekst źródłowy

ARTUR LIS *Testament Dzierżka z ok. 1190 roku* | 422

Contents

Articles

KAROL BAJDA *Criminological and Forensic Aspects of Selected Forms of Contemporary Organized Crime in Poland* | 9

KAROL JUSZKA *Genesis of institution of the conditional discontinuation of criminal proceedings* | 25

DOROTA SEMKÓW *Material Falsity of the Document. Legal and forensic aspects* | 40

KAROLINA PALKA *The analysis of the hate speech laws in the selected countries* | 55

JAN KLUZA *Evidence proceedings based on art. 168a and art. 168b code of criminal proceeding. Comments on the resolution of the Supreme Court, IKZP 4/18 and the application of the General Prosecutor to the Constitutional Tribunal in case K 6/18* | 68

ROBERT TALAGA *The right to remuneration of curator of the estate for actions taken before the administrative court* | 84

DOMINIK TYRAWA *Model for the management of waste by the community housing* | 108

KATARZYNA KOS *Are the Polish Courts Able Not to Apply the Secondary Unconstitutional Law?* | 132

ANDRZEJ MICHALIK *Church legal person as a founder of social cooperative in financial aspect* | 154

WOJCIECH GIEMZA *The Meaning of Interpretative Declarations in the International Law of Treaties* | 179

KAMIL LEŚNIEWSKI *Chaplains on the modern battlefield. Selected issues of chaplain's status in the light of international humanitarian law* | 213

MAGDALENA MICHALSKA *The end of arbitration? Reflections on the CJEU's judgment – Slowakische Republik vs. Achmea BV (C-284/16)* | 228

MATEUSZ PALUCH *Organization of the health service in the Polish Army in years 1918-1925* | 244

TOMASZ FRANC *Some comments on the protections for circus animals* | 254

ŁUKASZ CHYLA *Some Remarks on the European Reform of Prospectus Law* | 273

ZBIGNIEW KLIMIUK *Conditions of the development of foreign trade in Poland in the 1950s and 1960s. An attempt at implement the strategy of intensive and selective development* | 296

KAROL SKOREK *Theory of comparative costs – critical approach* | 328

ZBIGNIEW KLIMIUK *The trade exchange and industrial cooperation of the Federal Republic of Germany with the communist bloc states until 1970 at the background of the expansion of the country's foreign direct investments after the World War II* | 339

Gloss

GRZEGORZ WOLAK *Gloss to the decision of the Supreme Court of 19 October 2018, III CZP 115/17* | 377

SŁAWOMIR ZWOLAK *Gloss to the judgment of the Provincial Administrative Court in Krakow of 3 October 2017, file ref. II SA / Kr 784/17* | 399

Report

ARTUR LIS *Act on the establishment of the Baptism Day of Poland* | 409

PIOTR KRZYŻANOWSKI *Report on the Scientific Conference: XXIII Convention of Cathedrals of the Theory and Philosophy of the Law «State-society-culture: formal and informal sources of law»* | 419

Source text

ARTUR LIS *Testament of Dzierżek from around 1190* | 422

Artur Lis

Ustawa o ustanowieniu Święta Chrztu Polski

Act on the establishment of the Baptism Day of Poland

I. Kalendarium prac legislacyjnych nad poselskim projektem ustawy o ustanowieniu dnia 14 kwietnia - Świętem Państwowym – „Święto Chrztu Polski”

29 marca 2017 r. - projekt wpłynął do Sejmu

5 kwietnia 2017 r. - skierowano do I czytania w komisjach (do Komisji Kultury i Środków Przekazu)

18 lipca 2018 r. - I czytanie w komisjach

18 lipca 2018 r. - sprawozdanie komisji

12 września 2018 r. - II czytanie na posiedzeniu Sejmu (skierowano do: Komisji Kultury i Środków Przekazu)

12 września 2018 r. - sprawozdanie komisji (wniosek komisji: odrzucić poprawki)

21 lutego 2019 r. - III czytanie na posiedzeniu Sejmu (głosowanie: 279 za, 125 przeciw, 14 wstrzymało się; decyzja: uchwalono)

22 lutego 2019 r. - ustawę przekazano Prezydentowi i Marszałkowi Senatu

21 marca 2019 r. - stanowisko Senatu (nie wniósł poprawek)

22 marca 2019 r. - ustawę przekazano Prezydentowi do podpisu

3 kwietnia 2019 r. - Prezydent podpisał *Ustawę o ustanowieniu Święta Chrztu Polski* (Dz.U. poz. 656).

II. Uzasadnienie ustawy

Chrzest Polski to kluczowe wydarzenie w dziejach naszego Narodu i Państwa. Poza wymiarem religijnym miał również wymiar strategiczny i polityczny. Dzięki

niemu nasza Ojczyzna dołączyła do rodziny narodów europejskich, do kręgu cywilizacji Zachodniej Europy. Bez tego wydarzenia trudno sobie wyobrazić naszą kulturę i tożsamość. Mimo że w roku 2016 obchodzimy jego 1050 rocznicę, niestety praktycznie jest on nieobecny w powszechnej świadomości naszego społeczeństwa.

Dlatego dzisiaj, w dobie kruszenia podstaw, na których zbudowany jest nasz byt narodowy i państwowy, w dobie niepewności i obawy o naszą przyszłość, o jutro naszych dzieci, powinniśmy pamiętać o rocznicy Chrztu Polski. Niech dzień 14 kwietnia stanie się okazją do zadumy i refleksji nad odpowiedzialnością za naszą przyszłość. Niech odwaga i dalekowzroczność Mieszka I będzie inspiracją dla naszych polityków.

Projekt ustawy nie przewiduje ponoszenia żadnych kosztów finansowych, nie pociąga za sobą obciążenia budżetu państwa lub budżetów jednostek samorządu terytorialnego. Zachęca jedynie obywateli polski do refleksji i wywieszenia w tym dniu flag biało-czerwonych.

Projekt rodzi pozytywne skutki społeczne.

Ustanawianie świąt i dni wolnych od pracy należy do wyłącznych kompetencji krajów członkowskich i nie jest regulowane prawem Unii Europejskiej.

Ustawa ma wejść w życie w dniu jej ogłoszenia.

III. Tekst ustawy z dnia 22 lutego 2019 r. o ustanowieniu Święta Chrztu Polski¹.

W celu upamiętnienia chrztu Polski, datowanego na 14 kwietnia 966 r., zważywszy na doniosłość decyzji Mieszka I, uznawanej za początek Państwa Polskiego, uchwała się co następuje:

Art. 1. [Ustanowienie Święta Chrztu Polski]

Dzień 14 kwietnia ustanawia się Świętem Chrztu Polski.

Art. 2. [Święto państwowe]

Święto Chrztu Polski jest świętem państwowym.

Art. 3. [Wejście w życie]

Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

---

¹ Ustawa z dnia 22 lutego 2019 r. o ustanowieniu Święta Chrztu Polski (Dz.U z 2019 poz. 656).

IV. Chrzest Polski w świetle źródeł

W opinii Thietmara²:

„Dlatego przedstawię resztę czynów znakomitego księcia Polan Mieszka, o którym pisałem szeroko w poprzednich księgach. Ten pojął za żonę szlachetną siostrę starszego Bolesława Starszego, która okazała się w rzeczywistości taką, jak brzmiało jej imię. Zwała się bowiem po słowiańsku Dobrawa, co w języku niemieckim wyklada się: dobra. Owa wyznawczyni Chrystusa, widząc swego małżonka pogrążonego w wielorakich błędach pogaństwa, zastanawiała się usilnie nad tym, w jaki sposób mogłaby go pozyskać dla swej wiary. Starła się go zjednać na wszelkie sposoby, nie dla zaspokojenia trzech żądź tego zepsutego świata, leci dla korzyści wynikających z owej chwalebnej i przez wszystkich wierznych pożądanej nagrody w życiu przyszłym. Umyślnie postępowała ona przez jakiś czas zdrożnie, aby później móc długo działać dobrze. Kiedy mianowicie po zawarciu wspomnianego małżeństwa nadszedł okres wielki ego postu i Dobrawa starała się złożyć Bogu dobrowolną ofiarę przez wstrzymywanie się od jedzenia mięsa i umartwiania swego ciała, jej małżonek namawiał ją słodkimi obietnicami do złamania postanowienia. Ona zaś zgodziła się na to w tym celu, by z kolei móc tym łatwiej zyskać u niego posłuch w innych sprawach. Jedni twierdzą, iż jadła ona mięso w okresie jednego wielkiego postu, inni zaś, że w trzech jakich okresach. Dowiedziałeś się przed chwilą, czytelniku, o jej przewinie, zważ teraz, jaki owoc wydała jej zbożna intencja. Pracowała więc nad nawróceniem swego małżonka i wysłuchał jej miłościwy Stwórca. Jego nieskończona łaska sprawiła, iż ten, który Go tak srogo prześladował, pokajał się i pozbył na ustawiczne namowy swej ukochanej małżonki jadu przyrodzonego pogaństwa, chrztem świętym zmywając plamę grzechu pierworodnego. I natychmiast w ślad za głową i swoim umiłowanym władcą poszły ułomne dotąd członki spośród ludu i w szatę godową przyodziane, w poczet synów Chrystusowych zostały zaliczone, ich pierwszy biskup Jordan ciężką miał z nimi pracę, zanim, niezmordowany w wysiłkach, nakłonił ich słowem i czynem do uprawiania winnicy Pańskiej. I cieszył się wspomniany mąż i szlachetna jego żona z legalnego już związku, a wraz z nimi radowali się wszyscy ich poddani, iż z Chrystusem zawarli małżeństwo”

---

² *Kronika Thietmara*, tłum. M.Z. Jedlicki, Kraków 2005, s. 82-83.

Anonim tzw. Gall³:

„Mieszko objąwszy księstwo zaczął dawać dowody zdolności umysłu i sił cielesnych i coraz częściej napastować ludy /sąsiednie/ dookoła. Dotychczas jednak w takich pograżony był błędach pogaństwa, że wedle swego zwyczaju siedmiu żon zażywał. W końcu zażądał w małżeństwo jednej bardzo dobrej chrześcijanki z Czech, imieniem Dąbrówka. Lecz ona odmówiła poślubienia go, jeżeli nie narzuci owego zdrożonego obyczaju i nie przyrzeknie zostać chrześcijaninem. Gdy zaś on /na to/ przystał, że porzuci ów zwyczaj pogański i przyjmie sakrament wiary chrześcijańskiej, pani owa przybyła do Polski z wielkim orszakiem świec- kich i duchownych, ale nie pierwszej podzieliła z nim łożę małżeńskie, aż powoli a pilnie zaznajamiając się z obyczajem chrześcijańskim i prawami kościelnymi, wyrzekł się błędów pogaństwa i przeszedł na łono matki-Kościola (...) za jego czasów i przez niego Światłość niebiańska nawiedziła królestwo polskie”.

Kosmas⁴:

„W roku od Wcielenia Pańskiego 977. Zmarła Dąbrówka, która ponieważ była nad miarę bezwstydną, kiedy poślubiła była księcia polskiego będąc już kobietą podeszłego wieku, zdjęła z swej głowy zawój i nałożyła paniński wianek, co było wielkim głupstwem tej kobiety”.

V. Uwagi historyczno-prawne

Mieszko jest pierwszym znanym ze źródeł przedstawicielem dynastii piastowskiej, któremu można przypisać tytuł księcia polskiego⁵. Wincenty Kadłubek w pozytywnym świetle przedstawił Mieszka I: „On był zgłola ze wszystkich królów pierwszy i najdostojniejszy. Przez niego na tę naszą ojczyznę wylało się promienne światło nowej gwiazdy. Przez niego aż na dno naszego grzęzawiska spłynął zród tak wielkiej łaski”⁶. Nieznana jest data urodzenia księcia oraz ewentualne potomstwo przed narodzeniem Bolesława Chrobrego. Gall Anonim

³ Anonim tzw. Gall, *Kronika polska*, przekład R. Grodecki, wstęp i opracowanie M. Plezia, Wrocław 2008, s. 17-18.

⁴ *Kosmasa Kronika Czechów*, przekład, wstęp i komentarze M. Wojciechowska, Wodzisław Śląski 2012, s. 85.

⁵ K. Jasiński, *Rodowód pierwszych Piastów*, Poznań 2004, s. 54-58.

⁶ Mistrz Wincenty, *Kronika polska*, ks. II, rozdz. 9, s. 49. Zob. A. Lis, *Master Vincentius*, Lublin 2016. J. Banaszekiewicz, *Dąbrówka „christianissima” i Mieszko poganin (Thietmar, IV, 55-56; Gall, i 5-6)*, [w:] *Nihil superfluum esse. Prace z dziejów średniowiecza ofiarowane Profesor Jadwidze Krzyżaniakowej*, red. J. Dobosz, J. Strzelczyk, Poznań 2000, s. 85-92.

przekazał, o czym była już mowa, że Mieszko, zanim poślubił Dobrawę, posiadał siedem żon⁷. Gall Anonim ukazał Dobrawę jako główną sprawczynię przyjęcia chrztu przez Mieszka, z kolei Kadłubek rozszerzył jej warunek na całe państwo polskie⁸. Małżeństwo zawarte między księżniczką czeską a księciem polskim było konsekwencją układów politycznych. Dobrawa była córką księcia czeskiego Bolesława I Srogiego. Był to typowy zwyczaj sprzymierzania się władców. Oddanie kobiety rodowi, z którym zawierano ugodę, czyniło z małżonki centralny punkt porozumienia⁹. Kronikarz czeski Kosmas opisał, że w czasie zamążpójścia Dobrawa była już w podeszłym wieku. Potwierdza to przypuszczenie, że władca polski poślubił ją z powodów politycznych¹⁰. Wśród biografii Dobrawy pojawił się pogląd o tym, że była ona rozwódką. Jej pierwszym mężem miał być margrabia miśnieński Gunter¹¹.

Dobrawa jako jedna z nielicznych wśród królewskich małżonek znana jest Wincentemu z imienia, co w jakimś stopniu ją nobilituje¹². Podanie jej imienia, wyjście z anonimowości świadczy o szacunku, jakim darzył ją kronikarz. Szczególnie ważnym faktem był jej wpływ na nawrócenie Mieszka I, oddalenie pogańskich żon i przyjęcie chrześcijaństwa¹³. Kadłubek docenia czeską księżniczkę i jej głęboką wiarę, a związek z księciem określa jako szczęśliwy: „Dzięki szczęśliwemu związkowi z nią topnieją lody niewiary i dzikie wino naszych pogan przemienia się w szlachetną winorośl. Albowiem ona, szczerze przywiązana do wiary katolickiej, nie pierwiej miała ochotę pójść za mąż, zanimby całe królestwo polskie wraz z samym królem nie otrzymało znamienia wiary chrześcijańskiej. Nauczyła się bowiem, że różność wyznania jest jedną z przeszkód w małżeństwie. Pierwszy więc król polski Mieszko otrzymał łaskę chrztu”¹⁴. Status żony

⁷ Gall Anonim, *Kronika polska*, ks. I, rozdz. 5, s. 17.

⁸ K. Ratajczak, *Edukacja kobiet w kręgu dynastii piastowskiej w średniowieczu*, Poznań 2005, s. 78-135.

⁹ E.A. Mądrowska, *Domini naturales. Portrety polskich władców w Chronicon Polonorum mistrza Wincentego*, Bydgoszcz 2010, s. 148-150; też, *Polska jako „patrimonium”, „regnum” i „res publica” w „Kronice” Mistrza Wincentego*, [w:] *Od liryki do retoryki. w kręgu słowa, literatury i kultury. Prace ofiarowane Jadwidze i Edmundowi Kotarskim*, red. I. Kadulska, R. Grześkowiak, Gdańsk 2004, s. 41-46.

¹⁰ S. Trawkowski, *Jak powstawała Polska*, Warszawa 1966, s. 164.

¹¹ K. Jasiński, *Rodowód pierwszych Piastów*, Poznań 2004, s. 63.

¹² J. Kłoczowski, *Dzieje chrześcijaństwa polskiego. Wydanie uzupełnione*, Warszawa 2007; A. Grabski, *Mieszko I*, Warszawa 1973, s. 93; J. Strzelczyk, *Mieszko I*, Poznań 2013.

¹³ J. Dobosz, *Monarcha i możni wobec Kościoła w Polsce do początku XIII wieku*, Poznań 2002; B. Kürbis, *Refleksje kronikarzy nad chrystianizacją Polski*, „*Nasza Przeszłość*” 69(1988), s. 98-114.

¹⁴ *Mistrza Wincentego zwanego Kadłubkiem Kronika Polska*, wyd., komentarz i wstęp M. Plezia, [w:] *Monumenta Poloniae Historica*, series nova, t. XI, Kraków 1994; Mistrz Wincenty (tzw. Kadłubek), *Kronika polska*, wyd. B. Kürbis, wyd. IV, Wrocław 2008, ks. II, rozdz. 8, s. 48-49.

„dynastycznej” – Dobrawy był wyższy niż nałożnic, które Mieszko oddalił po przyjęciu chrześcijaństwa¹⁵. Niewątpliwą zasługą Dobrawy dla nowej rodziny i całego narodu był nie tylko sojusz polsko-czeski, ale w szczególności chrystianizacja państwa Mieszka I. Edward Skibiński zauważył, że warunek odesłania pogańskich żon nie musiał wynikać z faktu przyjęcia chrześcijaństwa. Mógł być jedynie żądaniem Dobrawy¹⁶.

Wincenty krytykuje poligamię, której zgodnie z zasadami chrześcijaństwa odmawia statusu legalności¹⁷. Siedem kobiet u boku Mieszka I przed przyjęciem przez niego chrztu określa mianem *nierządnych nałożnic*: „Atoli niekiedy zdawało się, że jest zaślepiony, pozbawiony światła rozumu, ponieważ z siedmiu nieżądnych nałożnicami, które nazywał żonami, miał zwyczaj na przemian spędzać noce”¹⁸. Według Kadłubka podstawowym warunkiem jest monogamia, a wszelkie związki niespełniające tego wymogu nie zasługują na miano małżeńskich, nawet jeśli dotyczą realiów pogańskich¹⁹. Odprawienie siedmiu nałożnic i złączenie się z jedną Dobrawą, Kadłubek wyjaśnił jako symboliczne zjednoczenie w Kościele²⁰. Po raz pierwszy w kronice w odniesieniu do Mieszka i Dobrawy pojawia się pojęcie związku małżeńskiego: „jednakże po ich oddaleniu związał się małżeństwem z pewną [księżniczką] imieniem Dobrawka”²¹.

Mieszko i Dobrawa posiadali prawdopodobnie dwoje lub troje dzieci: syna Bolesława i dwie córki. Dobrawa spędziła w Polsce 12 lat, zmarła w 977 roku.

¹⁵ S. Kętrzyński, *Polska X-XI wieku*, Warszawa 1961.

¹⁶ E. Skibiński, *Kronika polska Anonima* tzw. Galla, [w:] *Vademecum historyka mediewisty*, red. J. Nikodem, D.A. Sikorski, Warszawa 2012, s. 241.

¹⁷ J. Sondel, *Rola „Kroniki” Wincentego zwanego Kadłubkiem w upowszechnianiu prawa rzymskiego w średniowiecznej Polsce*, „Zeszyty Prawnicze UKSW” 11(2011), z. 1, s. 43-61; S. Zakrzewski, *Mieszko I jako budowniczy państwa polskiego*, Kraków 2006; G. Labuda, *Mieszko I*, Wrocław 2002.

¹⁸ Mistrz Wincenty, *Kronika polska*, ks. II, rozdz. 8, s. 48. Por. J. Banaszkiewicz, *Dąbrówka „christianissima” i Mieszko poganin (Thietmar, IV, 55-56; Gall, i 5-6)*, [w:] *Nihil superfluum esse. Prace z dziejów średniowiecza ofiarowane Profesor Jadwidze Krzyżaniakowej*, red. J. Dobosz, J. Strzelczyk, Poznań 2000, s. 85-92.

¹⁹ Cz. Deptuła, *Problem mitu monarchy – dawcy żywności w Polsce. Na przykładzie podania o Piaście*, „Zeszyty Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego” 18(1975), nr 3, s. 41-56; P. Wiszewski, *Po co Mieszko wzrok odzyskał, czyli między historią a „wiedzą o człowieku”*. Kłopoty badań interdyscyplinarnych pewnej legendy, [w:] *Mundus hominis – cywilizacja, kultura, natura*, red. S. Rosik, P. Wiszewski, Wrocław 2006, s. 457-473. Zob. tenże, *Domus Bolesłai. W poszukiwaniu tradycji dynastycznej Piastów (do około 1138 roku)*, Wrocław 2008.

²⁰ Zob. E. Bauto, *Pogląd mistrza Wincentego Kadłubka na stosunek władzy duchowej i świeckiej*, „Nasza Przeszłość” 17(1963), s. 61-76; A. Lis, *Prawne uwarunkowania funkcjonowania rodziny w świetle wybranych źródeł polskich do 1320 roku*, Lublin 2015; tenże, *Sources for the study of the family in medieval Poland*, „Pedagogika Katolicka”, Nr 16 (1/2015), s. 111-118.

²¹ Mistrz Wincenty, *Kronika polska*, ks. II, rozdz. 9, s. 48.

Po jej śmierci Mieszko ożenił się z Odą, córką Dytryka, margrabiego Marchii Północnej, z rodu Haldensleben²². Z małżeństwa tego narodziło się trzech synów.

Gerard Labuda rozważając przyczyny przyjęcia chrztu przez Mieszka I zaznaczył: „Historyczną zasługą Mieszka i Dobrawy jest uczynienie pierwszego kroku na tej drodze, podjęte zapewne z rozmaitych motywów, u Mieszka w dużym stopniu politycznych i koniunkturalnych, ale u Dobrawy z głębokiego przekonania o słuszności eschatologicznej takiej decyzji, wzorowanej - być może - na postępowaniu siostry Młady-Marii. W działaniach tak Mieszka, jak i Dobrawy na zauważenie zasługuje wytrwanie w nim, być może u Mieszka bardziej godne podkreślenia niż u Dobrawy”²³.

Książę musiał zatroszczyć się materialnie o rodzący się w jego państwie Kościół, co wiązało się z działaniami długofalowymi. Mieszko I przekazywał środki na wzniesienie i wyposażenie świątyń w głównych grodach monarchii. Sprowadzał też z terenów Cesarstwa duchownych, którzy opiekowali się świątyniami, sprawowali w nich liturgię i głosili Ewangelię. Duchowni przybywający do Polski pozostawali na utrzymaniu księcia. Mieszko I do końca swego życia wspierał i otaczał opieką powstający Kościół w swym państwie.

Dzięki stabilnej i stale rozwijającej się organizacji kościelnej w Polsce chrześcijaństwo docierało do coraz większych rzesz społeczeństwa polskiego i wnikało głębiej w jego życie, obyczaje, normy postępowania oraz kulturę. Posługa duchowieństwa diecezjalnego i zakonnego nie tylko koncentrowała się na sprawach duszpasterstwa wiernych, ich moralnego kształtowania według zasad chrześcijańskich, ale także na edukacji i rozmaitych formach pomocy ubogim. Kościół tworzył i rozbudowywał system szkolnictwa (szkoły katedralne, kolegiackie, parafialne, klasztorne, a także uniwersytet), który umożliwił recepcję dorobku kultury intelektualnej chrześcijańskiej Europy wraz z dziedzictwem grecko-rzymskim, przejętym przez Kościół w pierwszym tysiącleciu jego dziejów. Od XII-XIII w. miał coraz większy współdziałal w rozwijaniu tej kultury (literatury, nauki i sztuki). Był to czas, kiedy krystalizowały się zręby polskiej kultury, świadomości i tożsamości narodowej Polaków²⁴.

²² J. Żylińska, *Piastówny i żony Piastów*, Warszawa 1975, s. 20. Zob. Ch. Klapisch-Zuber, *Kobieta i rodzina*, [w:] *Człowiek średniowiecza*, red. J. Le Goff, przeł. M. Radożycka-Paoletti, Warszawa 2000, s. 355-387.

²³ G. Labuda, *Księżna Dobrawa i książę Mieszko jako rodzice chrzestni Polski piastowskiej*, [w:] tegoż, *Studia nad początkami państwa polskiego*, t. III, Wodzisław Śląski 2012, s. 127.

²⁴ Szerzej: K. Ożóg, 966. *Chrzest Polski*, Kraków 2016. Zob. Cz. Deptuła, *Galla Anonima mit genezy Polski*, Lublin 2000; J. Dobosz, *Monarcha i możni wobec Kościoła w Polsce do początku XIII wieku*, Poznań 2002; R. Michałowski, *Chryścianizacja monarchii piastowskiej w X-XI wieku*,

Bibliografia

Akt normatywny

Ustawa z dnia 22 lutego 2019 r. o ustanowieniu *Święta Chrztu Polski* (Dz.U z 2019 poz. 656).

Źródła

Anonim tzw. Gall, *Kronika polska*, przekład R. Grodecki, wstęp i opracowanie M. Plezia, Wrocław 2008.

Kosmasa Kronika Czechów, przekład, wstęp i komentarze M. Wojciechowska, Wodzisław Śląski 2012.

Kronika Thietmara, tłum. M.Z. Jedlicki, Kraków 2005.

Mistrz Wincenty (tzw. Kadłubek), *Kronika polska*, wyd. B. Kürbis, wyd. IV, Wrocław 2008.

Mistrza Wincentego zwanego Kadłubkiem Kronika Polska, wyd., komentarz i wstęp M. Plezia, [w:] *Monumenta Poloniae Historica*, series nova, t. XI, Kraków 1994.

Literatura:

Banaszkiewicz J., *Dąbrowka „christianissima” i Mieszko poganin (Thietmar, IV, 55-56; Gall, i 5-6)*, [w:] *Nihil superfuluum esse. Prace z dziejów średniowiecza ofiarowane Profesor Jadwidze Krzyżaniakowej*, red. J. Dobosz, J. Strzelczyk, Poznań 2000, s. 85-92.

Bauto E., *Pogląd mistrza Wincentego Kadłubka na stosunek władzy duchowej i świeckiej*, „*Nasza Przeszłość*” 17(1963), s. 61-76.

Deptuła Cz., *Galla Anonima mit genezy Polski*, Lublin 2000.

Deptuła Cz., *Problem mitu monarchy – dawcy żywności w Polsce. Na przykładzie podania o Piaście*, „*Zeszyty Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego*” 18(1975), nr 3, s. 41-56.

Dobosz J., *Monarcha i możni wobec Kościoła w Polsce do początku XIII wieku*, Poznań 2002.

Grabski A., *Mieszko I*, Warszawa 1973.

Jasiński K., *Rodowód pierwszych Piastów*, Poznań 2004.

Kętrzyński S., *Polska X-XI wieku*, Warszawa 1961.

Klapisch-Zuber Ch., *Kobieta i rodzina*, [w:] *Człowiek średniowiecza*, red. J. Le Goff, przeł. M. Radożycka-Paoletti, Warszawa 2000, s. 355-387.

Kłoczowski J., *Dzieje chrześcijaństwa polskiego. Wydanie uzupełnione*, Warszawa 2007.

Kürbis B., *Refleksje kronikarzy nad chrystianizacją Polski*, „*Nasza Przeszłość*” 69(1988), s. 98-114.

[w:] *Animarum cultura. Studia nad kulturą religijną na ziemiach polskich w średniowieczu*, t. I: *Struktury kościelno-publiczne*, red. H. Manikowska, W. Brojer, Warszawa 2008, s. 11-49.

- Labuda G., *Księżna Dobrawa i książę Mieszko jako rodzice chrzestni Polski piastowskiej*, [w:] tegoż, *Studia nad początkami państwa polskiego*, t. III, Wodzisław Śląski 2012.
- Labuda G., *Mieszko I*, Wrocław 2002.
- Lis A., *Master Vincentius*, Lublin 2016.
- Lis A., *Prawne uwarunkowania funkcjonowania rodziny w świetle wybranych źródeł polskich do 1320 roku*, Lublin 2015.
- Lis A., *Sources for the study of the family in medieval Poland*, „Pedagogika Katolicka”, Nr 16 (1/2015), s. 111-118.
- Mądrowska E.A., *Domini naturales. Portrety polskich władców w Chronicon Polonorum mistrza Wincentego*, Bydgoszcz 2010, s. 148-150.
- Mądrowska E.A., *Polska jako „patrimonium”, „regnum” i „res publica” w „Kronice” Mistrza Wincentego*, [w:] *Od liryki do retoryki. w kręgu słowa, literatury i kultury. Prace ofiarowane Jadwidze i Edmundowi Kotarskim*, red. I. Kadulka, R. Grzeškowiak, Gdańsk 2004, s. 41-46.
- Michałowski R., *Chryścianizacja monarchii piastowskiej w X-XI wieku*, [w:] *Animarum cultura. Studia nad kulturą religijną na ziemiach polskich w średniowieczu*, t. I: *Struktury kościelno-publiczne*, red. H. Manikowska, W. Brojer, Warszawa 2008, s. 11-49.
- Ożóg K., 966. *Chrzest Polski*, Kraków 2016.
- Ratajczak K., *Edukacja kobiet w kręgu dynastii piastowskiej w średniowieczu*, Poznań 2005.
- Skibiński E., *Kronika polska Anonima tzw. Galla*, [w:] *Vademecum historyka mediewisty*, red. J. Nikodem, D.A. Sikorski, Warszawa 2012.
- Sondel J., *Rola „Kroniki” Wincentego zwanego Kadłubkiem w upowszechnianiu prawa rzymskiego w średniowiecznej Polsce*, „Zeszyty Prawnicze UKSW” 11(2011), z. 1, s. 43-61.
- Strzelczyk J., *Mieszko I*, Poznań 2013.
- Trawkowski S., *Jak powstawała Polska*, Warszawa 1966.
- Wiszewski P., *Domus Bolesłai. W poszukiwaniu tradycji dynastycznej Piastów (do około 1138 roku)*, Wrocław 2008.
- Wiszewski P., *Po co Mieszko wzrok odzyskał, czyli między historią a „wiedzą o człowieku”. Kłopoty badań interdyscyplinarnych pewnej legendy*, [w:] *Mundus hominis – cywilizacja, kultura, natura*, red. S. Rosik, P. Wiszewski, Wrocław 2006, s. 457-473.
- Zakrzewski S., *Mieszko I jako budowniczy państwa polskiego*, Kraków 2006.
- Żylińska J., *Piastówny i żony Piastów*, Warszawa 1975.

Streszczenie

Mieszko I podjął fundamentalną decyzję o przyjęciu chrztu św. i chrystianizacji swych poddanych. Zdecydował się na układ z chrześcijańskim władcą Czech Bolesławem I i małżeństwo z jego córką Dobrawą. Przyjęcie chrztu przez Mieszka I w 966 roku było punktem zwrotnym w dziejach Polski. Państwo pierwszych Piastów zakorzenione zostało w kulturze międzynarodowej społeczności państw europejskich.

Summary

Mieszko I made a fundamental decision to accept baptism and the Christianization of his subjects. He decided to alliance with the Christian ruler of the Czech Republic Boleslaus I and the marriage of his daughter Dobrawa. Baptized by Mieszko I in 966 was a turning point in Polish history. State of the first Piast dynasty is rooted in the culture of the international community of European states.

Nota o autorze

Artur Lis doktor prawa oraz historii, starszy wykładowca w Katedrze Historii Prawa Wydziału Zamiejscowego Prawa I Nauk o Społeczeństwie KUL w Stalowej Woli. Redaktor Naczelny kwartalnika „Przegląd Prawno-Ekonomiczny”.